

**WITAJ
SZKOŁO!**

25^{lat} Mazowsze

WITAJ, SZKOŁO!

Witaj, szkoło! Witaj, szkoło!

Już wakacji minął czas...

Dzisiaj raźnie i wesoło

Powracamy do swych klas!

Choć nam było dobrze nieraz

Cieszyć się przygodą, słonkiem...

To nam nie jest smutno teraz,

Gdy nas wołasz pierwszym dzwonkiem!

Chociaż plecak pachnie łąką,

Przewiązany żdźbłem jak wstążką...

Teraz trzeba znów z rozłąką

Zrobić miejsce szkolnym książkom!

Witaj, szkoło! Witaj, szkoło!

Czas zdobywać nowe stopnie!

Witaj, szkoło! Witaj, szkoło!

Stęskniliśmy się okropnie!

Krzysztof Roguski

WITAJ SZKOŁO!

NA INAUGURACJĘ ROKU
W CZASACH PRL

Plakaty z kolekcji
Muzeum Niepodległości

Informator wystawy pod redakcją
Tadeusza Skoczka

Warszawa 2023

„WITAJ SZKOŁO”.

PLAKATY DOTYCZĄCE ROZPOCZĘCIA ROKU SZKOLNEGO W MINIONEJ EPOCE PRL

Galeria Plakatu Muzeum Niepodległości

1–28 września 2022

„WITAJ SZKOŁO!”.

NA INAUGURACJĘ ROKU W CZASACH PRL. PLAKATY Z KOLEKCJI MUZEUM NIEPODLEGŁOŚCI

Pałac Przebendowskich/Radziwiłłów

(1–31 marca 2023)

„WITAJ SZKOŁO!”.

NA INAUGURACJĘ ROKU W CZASACH PRL

Branzowa Szkoła I St. im kpt. Stefana Pogonowskiego w Radzyminie

(1 września 2023)

Kuratorzy wystawy:

Andrzej Kotecki, Beata Michalec

ISBN 978-83-67398-16-9

Wydawnictwo Muzeum Niepodległości

(identyfikator wydawnictwa naukowego 42-700)

al. Solidarności 62; 00-240 Warszawa

wydawnictwo@muzn.pl

tel. 826 90 91 w. 41

Muzeum Niepodległości w Warszawie charakteryzuje się zróżnicowanymi zbiorami. Obok realiów, czyli „klasycznych”, rzeczowych eksponatów, placówka posiada również dzieła malarskie, rzeźby, a także grafiki. W tej grupie należy też wymienić liczne przykłady prac z dziedziny sztuki użytkowej. Wśród nich niezwykle ważną pozycję stanowią plakaty, które z założenia łączą w sobie lapidarność informacji słownej i opracowania graficznego. W tej dziedzinie polscy twórcy plakatów osiągnęli najwyższy poziom światowy. Wielu krytyków sztuki określiło to zjawisko artystyczne mianem „polskiej szkoły plakatu”. Utworzone w Warszawie Muzeum Plakatu stało się swego czasu centralnym punktem prezentacji najnowszych trendów w tej dziedzinie sztuki. Tutaj właśnie, od 1966 roku, organizowano cykliczne Międzynarodowe Biennale Plakatu.

Warszawskie Muzeum Niepodległości w swoich zbiorach posiada bogatą kolekcję plakatów. Dotyczą one różnych zagadnień życia, poruszają tematy społeczno-polityczne, studenckie, kulturalne czy muzealne. Ich autorami są wybitni artyści: Waldemar Świeży, Bogdan Tomaszewski, Włodzimierz Zakrzewski, Tadeusz Trepkowski. A to tylko kilka nazwisk z całej listy autorów. Zgromadzone prace powstały na przestrzeni wielu powojennych lat i wspaniale reprezentują polską sztukę plakatu.

Galeria Plakatu organizowana najczęściej w Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej, który jest oddziałem Muzeum Niepodległości, została powołana, by prezentować bogactwo tej kolekcji. Misja Muzeum to udostępnianie swych zbiorów publiczności, prowadzenie badań nad nimi, a także publikowanie katalogów związanych

WITAJ SZKOŁO!

Plakaty ze zbiorów
Muzeum Niepodległości...

z organizowanymi wystawami. Dlatego nazwa galerii posiada dwa znaczenie, jednym jest miejsce a drugim idea. Stąd pod nazwą Galerii Plakatu Muzeum Niepodległości organizujemy pokazy w innych miejscach, w muzeach i domach kultury Mazowsza i całej Polski.

Jednym z pierwszych działań była wystawa *Święta państwowe w plakacie*. Kolejna obejmowała plakaty marynistyczne. Po niej przygotowana została ekspozycja *Powrót nad Odrę i Bałtyk. Ziemie Zachodnie i Północne w plakacie*. Potem przedstawiano plakaty poświęcone takiemu tematowi, jak *Ochrona dóbr kultury*. W 2022 r. została zaprezentowana wystawa *Dla szczęśliwej przyszłości naszych dni. Motyw dziecka w Polskim plakacie i drukach propagandowych w latach 1945 – 1956*. Zestawienie ważniejszych ekspozycji podajemy na końcu tego wydawnictwa.

Najnowsza prezentacja nosiła pierwotnie tytuł *Witaj Szkoło! Plakaty dotyczące rozpoczęcia roku szkolnego w okresie PRL*. Pod tą nazwą eksponowana była w Muzeum Niepodległości. Stanowiła ona kontynuację poprzedniej wystawy, co wynika z dwóch przyczyn. Po pierwsze: dziecko stanowiło częsty element graficzny wykorzystywany przez artystów w tamtym czasie, czego przykładem mogą być prace pokazane na wspomnianej już wcześniej wystawie. Po drugie: sporo plakatów zgromadzonych w Muzeum Niepodległości porusza tematykę „dziecięcą”. Wybór plakatów pokazujących jak radośnie dzieci witają nowy rok szkolny był więc czymś naturalnym.

Nie jest to nasze ostatnie słowo. Zgromadzone przez Muzeum Niepodległości plakaty z pewnością posłużą do stworzenia kolejnych wystaw, którym towarzyszyć będą katalogi. Mamy co pokazywać, bo kolekcja liczy prawie 9 tysięcy obiektów.

Obecnie w nieco rozszerzonej wersji prezentujemy wystawę pod tytułem „Witaj szkoło!” oraz podtytułem wyjaśniającym intencje kuratorów : „Na inaugurację roku w czasach PRL. Plakaty z kolekcji Muzeum Niepodległości”.

Tadeusz Skoczek

W okresie Polskiej Republiki Ludowej propaganda widoczna była zarówno w muzyce, jak i literaturze oraz sztukach plastycznych. Plakaty propagandowe odgrywały wówczas niezwykle ważną rolę. Kierowane do różnych grup społecznych i zawodowych, miały za zadanie zdopingować ludzi do bardziej wytężonej pracy i zwiększonego zaangażowania na rzecz partii oraz kraju. Plakaty w PRL-u służyły głównie do reklamowania utopijnych idei, usług, produktów, wydarzeń kulturalnych itp. Jednak były i tak pełne charyzmy. Ich główną funkcją było „wykrzykiwanie” treści w oczy widza. W tym celu stosowano różne zabiegi artystyczne, które dzięki wyrazistemu, mocnemu przekazowi, odgrywały znaczącą rolę propagandową i informacyjną w różnych przestrzeniach życia codziennego. Propagandę w tamtych czasach można porównać do dzisiejszej kultury masowej. W PRL-u mieliśmy plakaty propagandowe, a dzisiaj mamy billboardy w miastach.

Wszyscy w czasach PRL-u byli sfrustrowani, również dekoratorzy, graficy, myślący urzędnicy stosownych centrali, działali tak, aby jednak rozwijać sztukę. Przecież istniało środowisko plakacistów. Artyści, którzy robili plakaty, byli widoczni na ulicach miast. Wystarczyło podejść do zamieszczonego plakatu w przestrzeni miejskiej (okna, witryny sklepowej, parkanu czy słupa ogłoszeniowego) i odczytać nazwisko projektanta.

W obecnych czasach okres PRL-u wzbudza skrajne opinie. Warto przypomnieć, jak to bywało za czasów minionej epoki, przedstawiając najciekawsze plakaty propagandowe PRL, które pochodzą ze zbiorów Muzeum Niepodległości w Warszawie.

WITAJ SZKOŁO!

Plakaty dotyczące
rozpoczęcia roku szkolnego
w minionej epoce PRL

Lata 1944–1989 to okres, w którym nie istniał rynek usług graficznych, wszystko było pod kontrolą władzy. Jednak grafika była towarem pożądanym, przecież produkowano opakowania towarów, plakaty, afisze czy broszury. Ówczesne władze komunistyczne doskonale zdawały sobie sprawę, jak pożyteczne oddziałuje na społeczeństwo sztuka. Sam plakat stał się skutecznym narzędziem propagandy, zdawano sobie sprawę, że medium to może się stać się niebezpiecznym, jeśli wymknie się spod kontroli. Zabezpieczając się, powoływano instytucje mające wspierać produkcję plakatu, kierować nią, ale jednocześnie cenzurować treści.

W czasie II wojny światowej zostało zniszczone polskie zaplecze poligraficzne. W Lublinie od 1944 roku istniała słabo wyposażona Pracownia Plakatu Propagandowego przy Głównym Zarządzie Polityczno-Wychowawczym Wojska Polskiego. W 1945 roku pracownię przeniesiono do Łodzi, gdzie odradzało się życie artystyczne. W zmodernizowanym zakładzie znalazł zatrudnienie m.in. Henryk Tomaszewski (1914–2005), w tym samym roku Tadeusz Trepkowski (1914–1954) uznawany za jednego z prekursorów Polskiej Szkoły Plakatu, mógł w Łodzi zrealizować cykl plakatów politycznych.

Henryk Tomaszewski był wykładowcą w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Łodzi do 1949 roku. W Łodzi w 1947 otrzymał, wraz z Erykiem Lipińskim (1908–1991) propozycję projektowania plakatów dla przedsiębiorstwa Film Polski. Był to pierwszy krok na drodze powstania Polskiej Szkoły Plakatu. Tomaszewski był jej ojcem i zarazem jednym z jej najwybitniejszych przedstawicieli. Stworzył koncepcję plakatu opartego na skrócie plastycznym, metaforze, graficznej

interpretacji przesłania filmu. Na Międzynarodowej Wystawie Plakatu w Wiedniu w 1948 roku, pięć plakatów jego autorstwa otrzymało pierwsze nagrody. Współpracował z Wydawnictwem Artystyczno-Graficznym (WAG), Centralą Wynajmu Filmów (CWF), licznymi teatrami, wydawnictwami książkowymi, oraz czasopismami „Szpilki”, „Przegląd kulturalny”, gdzie zamieszczał rysunki satyryczne opublikowane później w albumie „Książka zażaleń”, WAG, 1961. W latach 1952–1985 był wykładowcą i profesorem na Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, od 1958 roku należał do elitarnego towarzystwa Aliance Graphique International (AGI). Prowadził pracownię plakatu, pracownię, której sława przekroczyła granice Polski. Na studia do Tomaszewskiego zaczęli ścierać studenci z całego świata. Jego metoda, polegająca na stawianiu przyszłym plakacistom zadań, którymi były często abstrakcyjne pojęcia, kształtowała przede wszystkim wrażliwość intelektualną, umiejętność logicznego myślenia, wyobraźnię. Jego plakaty znajdują się w prestiżowych kolekcjach na świecie, m.in. w MoMA w Nowym Jorku, był zdobywcą najważniejszych międzynarodowych nagród w dziedzinie plakatu

W 1945 roku, powstała w Warszawie Agencja Propagandy Artystycznej (APA). Zleceń dostarczał także Instytut Ochrony Pracy i wiele plakatów Tadeusza Trepkowskiego wykonanych zostało na zlecenie tej instytucji. Plakat BHP był oczkiem w głowie propagandy władzy, podkreślał prosocjalne kierunki polityki oraz troskę o pracownika. Projekty BHP wykonywali najlepsi graficy (Tadeusz Trepkowski, Waldemar Świerzy, Maciej Urbaniec, Zbigniew Hołdanicz, Jan Sawka). Wydawaniem pomocy szkoleniowych i środków

propagandowych z zakresu BHP zajmowało się Wydawnictwo Związkowe Centralnej Rady Związków Zawodowych działające za pośrednictwem Inspektoratu Ochrony Pracy. Wydawnictwo to współpracowało z powołanym w 1950 kolejnym monopolistycznym molochem Wydawnictwem Artystyczno-Graficznym RSW „Ruch”, kontrolowanym przez Ministerstwo Kultury i Sztuki. WAG było organem cenzurującym, ale jednocześnie animującym środowisko poprzez organizację konkursów, pomoc absolwentom szkół artystycznych. W wydawnictwie funkcjonowała Rada Artystyczna, w szeregach której zasiadali przedstawiciele Związku Polskich Artystów Plastyków, Głównego Inspektoratu Ochrony Pracy oraz Ministerstwa Kultury i Sztuki. Tak też się działo w Wydawnictwach Centralnej Rady Związków Zawodowych. W Radach zasiadali często wybitni plastycy .

Po śmierci Stalina w 1956 roku nastąpiła „odwilż” także w sztuce czasów PRL-u. „Sztuka polskiego plakatu” odetchnęła od sztywnych, narzuconych socjalistycznych reguł. „Polski plakat” w postalinowskiej rzeczywistości pokazał jedno z lepszych oblicz tego gatunku, które do dzisiaj doceniane jest na świecie. Nastąpiły czasy raju dla wielu artystów wywodzących się nie tylko z warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych. To właśnie z tej uczelni wywodzili się artyści dzięki, którym plakat zajął wysokie miejsce w panteonie grafiki użytkowej i zrobił karierę na rynku międzynarodowym. Z „Polskiej Szkoły Plakatu” wywodzą się największe nazwiska polskich plakacistów.

Tematyka plakatów z Polskiej Szkoły jest bardzo zróżnicowana. Wśród nich możemy znaleźć plakaty o tematyce politycznej, społecznej, kulturalnej. Charakteryzują się one różnorodną stylistyką

określaną jako sztukę symbolizującą niezależność i bystrość rozumu. Jednak wspólnym mianownikiem wielu dzieł jest ironia, nowatorskie liternictwo, lapidarność oraz minimalistyczna forma.

Powracając do socrealistycznych plakatów PRL, które miały prosty przekaz, ukazując ludzi pracujących z entuzjazmem dla dobra ojczyzny i dla utrwalenia pokoju na świecie. Socjalistyczne, polskie plakaty zachęcały nie tylko do pracy i odbudowy kraju, lecz także do nauki. Oczywiście, zanim plakat trafił do druku, sprawdzała go cenzura.

Obecnie plakat, jako środek przekazywania treści, wydaje się zamierać. Treści propagandowe i reklamowe, przekazywane są przez telewizję czy internet. Plakaty zaś znikają z miast, z wyjątkiem ważnych wydarzeń, jak na przykład wybory.

Popularność PRL-owskiej grafiki ma rzesze fanów. Specjalizują się w nim profile na Instagramie, tysiące followersów, organizowane są wystawy poświęcone projektantom z tamtych czasów. Dziś plakaty z PRL wspaniale sprawdza się w loftowym salonie, jako abstrakcyjny element aranżacji. Widok propagandowych haseł czy postaci z czasów komunizmu stracił już niemiły wydźwięk, a obecnie jest zupełnie zabawny. Uśmiechamy się na widok haseł oraz grafik z tamtych czasów. Chcąc na chwilę przenieść się do czasów Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i poczuć tamtejszy klimat, warto zobaczyć plakaty z okresu PRL z naszych zbiorów.

Na wystawę plakatu *Witaj Szkoło! Plakaty dotyczące rozpoczęcia roku szkolnego w minionej epoce PRL*, zorganizowaną w Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej oddział Muzeum Niepodległości w Warszawie, składają się prace m. in.:

- *Dobrej sławie zetempowca szkodzi taki dwójek łowca* plakat z 1954 roku, autorstwa Ignacego Witza (1919-1971), absolwenta Państwowego Instytutu Sztuk Plastycznych we Lwowie, który debiutował jako karykaturzysta w roku 1938. Tworzył plakaty, rysunki satyryczne, ilustracje książkowe. Oprócz twórczości plastycznej zajmował się krytyką artystyczną, był stałym współpracownikiem „Życia Warszawy”, autorem książek o sztukach plastycznych. Uczestniczył w wystawach w kraju i za granicą, zdobywając nagrody. Zajmował się także malarstwem sztalugowym i litografią. Za życia Witz był m.in. ilustratorem książek Tuwima i jego żony, Ireny.

- *...Do broni z tą powagą !!* plakat z 1956 roku, autorstwa Jana Słomczyńskiego (1907–?) absolwenta Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie (1950), uczestnika Międzynarodowego Biennale Plakatu w Warszawie, Biennale Plakatu Polskiego w Katowicach, wystawy Plakatu w „Zachęcie” oraz Wystawy Grafiki Reklamowej w warszawskiej „Zachęcie”. Jego dzieła znajdują się w Muzeum Miasta Gdyni, Muzeum Uczelnianym ASP w Warszawie oraz Muzeum Plakatu w Wilanowie.

- *Zdobędziesz piękny zawód w Zasadniczej Szkole Zawodowej* plakat z 1954 roku, wydany w Warszawie, twórcą jego był Stefan Samborski (1898–1974) malarz, pedagog, absolwent krakowskiej

Akademii Sztuk Pięknych. Początek okupacji spędził we Lwowie, uratowany z tamtejszego getta przez przyjaciół, przez kolejne lata wojny ukrywał się w okolicach Warszawy pod przybranym imieniem i nazwiskiem Stefan Samborski (oficjalnie w roku 1956 zmienił nazwisko na Stefan Artur Nacht-Samborski). Po wojnie był profesorem Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych w Gdańsku (1947–49) i Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie (1949–69, z przerwą na lata 1950–52, okres dominacji realizmu socjalistycznego, kiedy usunięto go z pracy). Wraz z innymi gdańskimi pedagogami, jak np. Jan Cybis, Piotr Potworowski, Juliusz Studnicki, Janusz Strzałecki, Jan Wodyński, Hanna Żuławska, którzy przed wojną należeli do różnych grup skupiających kolorystów, wpłynął w istotny sposób na uformowanie charakteru kontynuującej tę estetykę „szkoły sopockiej”.

- *Szkoła TPD przyjmuje zapisy* (1953); *Na tysiąclecie Twój udział da Polsce 1000 szkół* (1958), plakaty wyprodukowane techniką offsetową, autorstwa Tadeusza Gronowskiego (1894–1990) grafika, malarza, ilustratora, projektanta reklam, plakatów i znaczków pocztowych, scenografa, architekta wnętrz działający w Warszawie i Paryżu. Gronowski należał do najwybitniejszych polskich twórców grafiki użytkowej, ilustracji książkowej i plakatu. Jako grafik współpracował z czasopismami „Pro Arte et Studio” (od 1916), „Skamander” (od 1920) i „Życie Literackie” (od 1924). Wykonywał ilustracje dla luksusowych magazynów „Pani”, „Reklama”, „Teatr i Życie Wytworne” oraz „Arkady”. Zdobił książki dla takich wydawnictw jak Ignis, Towarzystwo Wydawnicze Rój, Nasza Księgarnia, Biblioteka Groszowa

i Biblioteka Polska. Był szeroko znany jako projektant reklam dla wielu firm m.in. Wedla, Orbisu, Hersego i Schichta. Używany od 1929 r. do dziś znak firmowy Polskich Linii Lotniczych LOT jest dziełem Tadeusza Gronowskiego.

- *1000 szkół na tysiąclecie*, plakat wydany przez Wydawnictwo Artystyczno-Graficzne RSW „Prasa Książka Ruch” w 1958 roku, to dzieło Huberta Hilschnera (1924–1999) powstańca warszawskiego. W 1949 roku rozpoczął studia Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych. Dyplom otrzymał w 1955 roku w pracowni Tadeusza Kulisiewicza (ASP). Po studiach związał się z wydawnictwem WAG, które patronowało środowisku ówczesnych plakacistów. W latach 1961–1970 był jego dyrektorem artystycznym. W 1962 roku, również jako dyrektor artystyczny, rozpoczął pracę w dwumiesięczniku „Projekt” i pozostał na tym stanowisku aż do końca istnienia tytułu, tj. do 1983 roku. Projektował plakaty, książki oraz logotypy m. in. dla Domów Towarowych Centrum, (1967). W stanie wojennym Hilscher współpracował z Muzeum Archidiecezji Warszawskiej i niezależnymi oficynami: „Nowa”, „Przedświt”, „Krag”.

- *Polska krajem ludzi kształcących się*, to plakat, który powstał z myślą reklamowania Dni Oświaty Książki i Prasy (3–17 maja 1959), autorstwa Jerzego Srokowskiego (1910–1975) grafika i rysownika, ilustratora książek, scenografa i pedagoga. Naukę rysunku i grafiki rozpoczął w Miejskiej Szkole Sztuk Zdobniczych i Malarstwa, w 1935 rozpoczął studia w warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych pod kierunkiem Miłósza Kotarbińskiego i ukończył je w 1939. Po 1945 współpracował z „Nową Kulturą”, „Problemami”, „Życiem

Warszawy” oraz z „Wieczorem”, gdzie od 1947 do 1948 tworzył cykl rysunkowy zatytułowany „Pani Dziuba”. Zajmował się ilustrowaniem książek, był przez wiele lat scenografem, aktorem i scenarzystą w Teatrze Lalki i Aktora Guliwer. Nawiązał współpracę z Telewizją Polską, gdzie był autorem scenografii do wielu popularnych programów m.in. do Kabaretu Starszych Panów (od 1958).

- *Przez szkołę zawodową na wielkie budowle socjalizmu*, plakat wyprodukowany w zakładach graficznych, w Domu Słowa Polskiego w Warszawie, autorstwa Wiktora Górki (1922–2004). Był to kolejny projektant graficzny zaliczany do twórców tzw. Polskiej Szkoły Plakatu. W 1952 roku uzyskał dyplom z projektowania graficznego na Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie w pracowni Jerzego Karolaka. Malarstwa uczył się w pracowni Jerzego Nowosielskiego i Tadeusza Kantora. Współpracował z największymi polskimi wydawnictwami i dystrybutorami filmów. Projektował plakaty (ok. 300), okładki książek i magazynów, znaki firmowe i druki. Uczestniczył w wielu wystawach na całym świecie. Jego plakaty i projekty nagradzono w najważniejszych konkursach polskich i międzynarodowych. Stworzył plakaty m.in. do filmów: „Spartakusa”, „Beatrice Cenci”, „Dwoje na huśtawce”, „Jak daleko stąd, jak blisko”, „Wielkiej ucieczki”, „Zmierzchu bogów”, „Człowieka orkiestry”, „2001: Odysei kosmicznej”, „Jeźdźca bez głowy” i „Maratończyka”. Jego najbardziej znanym dziełem jest projekt plakatu do kultowego filmu „Kabaret” w reż. Boba Fosse’a (1973) i z niezapomnianą rolą Lizy Minelli.

- *Każde dziecko posiada własny komplet podręczników szkolnych*, plakat z 1952 roku zaprojektowany przez Alicję Laurman-Waszewska

(1920–), absolwentkę warszawskiej ASP w latach 50. XX w., graficzkę, zajmującą się projektowaniem plakatów, często o tematyce turystycznej i filmowej.

- *Dni Oświaty, Książki i Prasy* (1952), plakat wyprodukowano ilości 76 tys. egzemplarzy, autorstwa Konstantego Marii Sopoćko (1903-1992). Artysta studiował w Szkole Sztuk Pięknych – malarstwo i rysunek u Mieczysława Kotarbińskiego, drzeworyt u Władysława Skoczylasa, grafikę użytkową u Edmunda Bartłomiejczyka i u Bonawentury Lenarta, a równocześnie historię sztuki na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej u Stanisława Noakowskiego. Dyplom Akademii Sztuk Pięknych uzyskał w Warszawie w 1934. W latach 1945–47 był kierownikiem pracowni malarskiej i graficznej w Centralnym Domu Żołnierza i Domu Wojska Polskiego w Warszawie. W latach 1949–55 pełnił funkcję kierownika artystycznego w redakcji „Płomyczka”, w latach 1950–52 prowadził Katedrę Grafiki Użytkowej na warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych, w 1954 objął stanowisko konsultanta w Wydawnictwie Obrony Narodowej. Zaprojektował kilkadziesiąt plakatów, zasłynął jako autor wyrazistych propagandowych projektów.

- *Jestem obywatelem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Mam prawo do nauki* (1952) autor Piotr Łabuźek ps. artystyczny Baro (1924–1998), studiował w krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych w latach 1944–1947. Baro rysował w „Szpilkach”, dla „Świata Młodych” i „Sztandaru Młodych” oraz „Żołnierza Polskiego”. Był ilustratorem książek dla oficyny „Książka i Wiedza”, Wydawnictwa Artystyczno-Graficznego (WAG) i „Nasza Księgarnia”.

- *Książka naszą radością* (1952), autor Zbigniew Rychlicki (1922–1989), ilustrator, grafik, plakacista, scenograf. Laureat przyznawanej przez IBBY Nagrody im. Hansa Christiana Andersena w dziedzinie ilustracji w roku 1982, najważniejszego międzynarodowego wyróżnienia dla twórców książek dla dzieci, nazywanego „małym Noblem”. Studiował w Katedrze Grafiki Książkowej w krakowskim Instytucie Sztuk Plastycznych, w 1945 roku reaktywowanym jako Państwowa Szkoła Sztuk Plastycznych. Pierwsze lata kariery Rychlickiego związane były z animacją – w roku 1947 artysta zaczął pracę w łódzkim Studiu Filmów Rysunkowych, projektując postaci i dekoracje do realizowanych w nim filmów animowanych. Z Łodzi w 1949 roku przeprowadził się do Warszawy. W tym czasie ukazała się też pierwsza książka z jego ilustracjami — „Pyza na Starym Mieście” Hanny Januszewskiej. Współpracował także jako projektant okładek z innymi czołowymi oficynami, Czytelnikiem oraz Książką i Wiedzą. Od 1951 roku pracował jako kierownik artystyczny w młodzieżowym tygodniku „Przyjaciel”, współpracował również ze „Świerszczykiem”, dla którego ilustracje wykonywali klasycy polskiej szkoły ilustracji tacy jak Jan Marcin Szancer i Olga Siemaszko. Odpowiadał też za oprawę graficzną czasopisma „Miś”.

- *Tydzień mistrza, nauczyciela i wychowawcy młodzieży ZMS* (1971), *Plebiscyt na najlepszego nauczyciela* (1975), autorką tych plakatów jest Danuta Cesarska-Szczepańska (1942–) graficzka i graficzka użytkowa, plakacistka. Studiowała na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych (ASP) w Warszawie, dyplom uzyskała w 1966 u prof. Henryka Tomaszewskiego. Zajmuje się głównie grafiką wydawniczą, także wystawiennictwem, grafiką warsztatową

i plakatem. Autorka plakatów o różnej tematyce imprezowej, politycznej, społecznej.

- *Weź udział w III Olimpiadzie Wiedzy Technicznej (1976)*, nakład 10 tys. egzemplarzy, autor Witold Mysyrowicz (1947–), artysta grafik, designer, karykaturzysta i działacz sportowy. W latach 1967–1973 studiował w warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych, na Wydziale Malarstwa i Grafiki i Wydziale Grafiki, gdzie uzyskał w 1973 roku Dyplom z Wyróżnieniem w pracowni prof. Henryka Tomaszewskiego. Zajmuje się grafiką wydawniczą i reklamową, rysunkiem satyrycznym i sporadycznie innymi dyscyplinami plastycznymi. Uczestniczył w kilkuset wystawach plakatu, malarstwa i rysunku w Polsce oraz w kilkudziesięciu krajach, na wszystkich kontynentach. Za swe prace (plakaty, znaki graficzne, rysunki) otrzymał ponad 145 nagród i wyróżnień w konkursach krajowych i międzynarodowych w Polsce oraz m.in. w Chinach, Czechach, Francji, Hiszpanii, Indiach, Iranie, Korei Płd., Niemczech, Rosji, Rumunii, Słowacji, na Ukrainie, we Włoszech. Dwukrotny laureat Nagrody im. T. Trepkowskiego, dwunastokrotny laureat legnickiego Satyrykonu i ośmiokrotny laureat Międzynarodowego Konkursu w Zielonej Górze (i Koźuchowie).

- *Mistrz: nauczyciel i wychowawca (1976)*, autorstwa Jana Kotarbińskiego (1947-2021), wieloletniego i zasłużonego dydaktyka Wydziału Grafiki oraz Wydziału Sztuki Mediów i Scenografii Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Tworzył on plakaty o tematyce okolicznościowej, jak dożynki, olimpiadę wiedzy rolniczej, Dzień Kobiet, złoty młodzięży, spektakle teatralne, a nawet występy cyrku.

- *Dzień Nauczyciela (1981)*, plakat wykonany przez Władysława Plutę (1949–). W latach 1963–68 uczęszczał do Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych w Krakowie. Przez kolejne 6 lat studiował na Wydziale Form Przemysłowych Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Plakaty Pluty wystawiane były na kilkunastu wystawach indywidualnych, m.in. w Helsinkach, słowackich Koszycach i Zilinie, w Sofii i na kilkudziesięciu wystawach zbiorowych związanych z międzynarodowymi imprezami. Plakat Władysława Pluty kontynuuje lapidarną koncepcję plakatu, znaku znanego z doświadczeń Polskiej Szkoły Plakatu. Do połowy lat osiemdziesiątych Pluta posługiwał się fotograficznym wyobrażeniem przedmiotu-symbolu wyciętego z naturalnego otoczenia.

Beata Michalec

KATALOG

I. Autor nieznanym,
„Młodzi! Szkołę, pracę zapewni nam
Blok Demokratyczny lista nr 3”,
1946, nr inw. Pl.1086/1.

2. R. Dudek, S. Nargiełło,
„I Ogólnopolskie Igrzyska Młodzieży Szkolnej”,
1949, nr inw. Pl.6109.

3. Autor nieznany,
„Szkoly górnicze —
kuźnia nowych kadr,
realizatorów 6-latki”,
1951, nr inw. Pl.411.

4. Alicja Laurman-Waszewska,
„Każde dziecko posiada własny
komplet podręczników szkolnych”,
1952, nr inw. Pl.794.

5. Konstanty Maria Sopoćko,
Ryszard Sidorowski,
„Dni Oświaty, Książki i Prasy”,
1952, nr inw. PL.1051.

6. Piotr Łabuźek (pseud. Baro),
„Jestem obywatelem
Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.
Mam prawo do nauki”,
1952, nr inw. Pl.1065/1.

7. Zbigniew Rychlicki,
„Książka naszą radością”,
1952, nr inw. PL.1067/1.

8. Autor nieznany,
„My też, plan wykonamy! (projekt plakatu)”,
1952, nr inw. P10.144.

9. Stefan Samborski,
„Zdobędziesz piękny zawód
w Zasadniczej Szkole Zawodowej”,
1953, nr inw. Pl.493/1.

10. Tadeusz Gronowski,
„Szkoła TPD przyjmuje zapisy”,
1953, nr inw. PL.498/1.

Il. Wiktor Górka,
„Przez szkołę zawodową
na wielkie budowle socjalizmu”,
1953, nr inw. PL.687/1.

12. Ignacy Witz,
„Dobrej sławie zetempowca
szkodzi taki dwójek łowca”,
1954, nr inw. Pl.120.

13. Jan Słomczyński,
„...do bani z tą powagą!!”,
1956, nr inw. Pl.184/1.

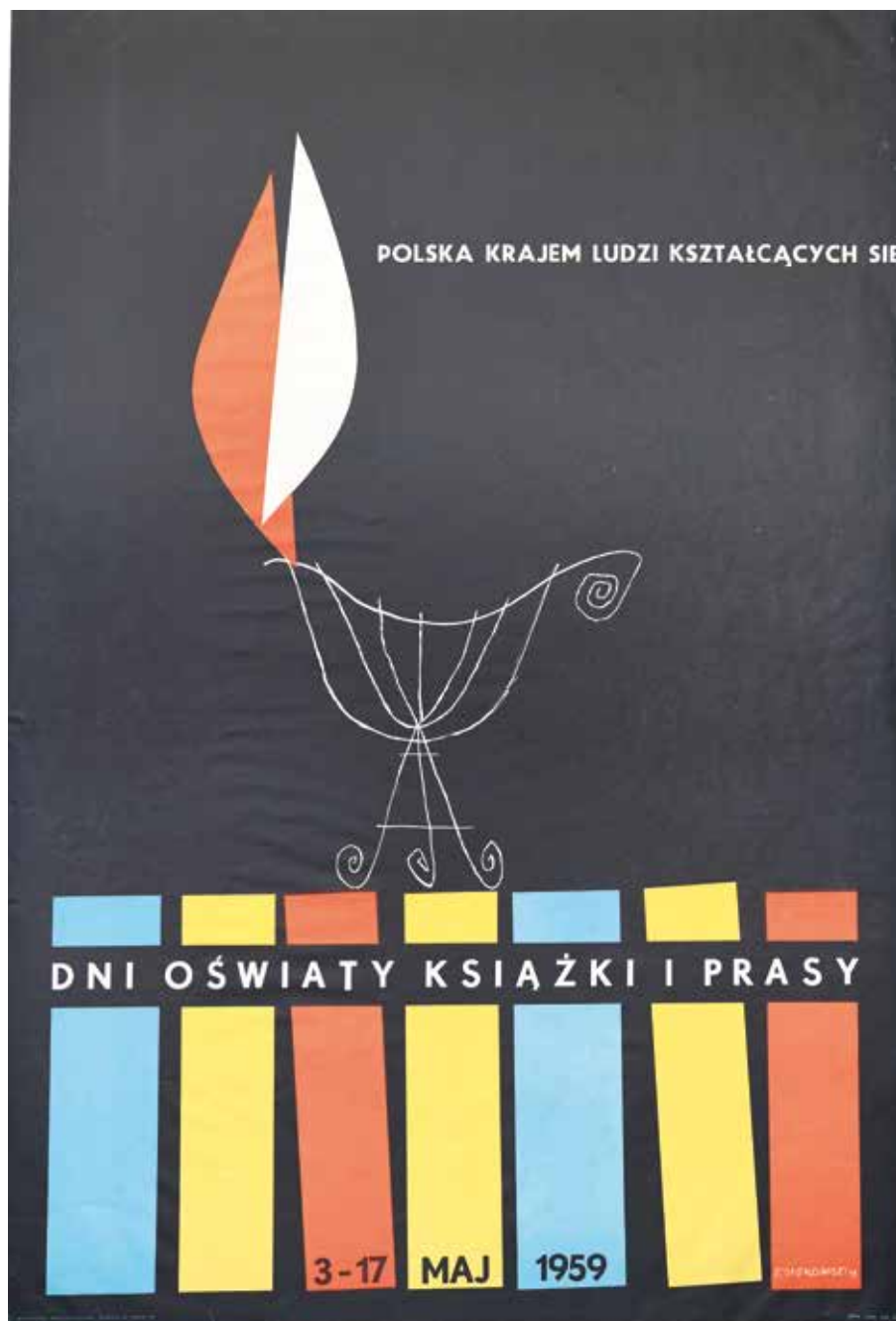

14. Hubert Hilscher (autor plakatu),
Irena Jarosińska (autor fotografii),
„1000 szkół na tysiąclecie”,
1958, nr inw. Pl.620/1.

15. Tadeusz Gronowski,
„Na tysiąclecie twój udział
da Polsce 1000 szkół”,
1958, nr inw. Pl.907.

16. Jerzy Srokowski,
„Polska krajem ludzi kształcących się.
Dni Oświaty Książki i Prasy. 3-17 maj 1959”,
1959, nr inw. Pl.633.

17. Autor nieznanym,
„IV Ogólnopolskie Igrzyska
Młodzieży Szkolnej”,
1969, nr inw. Pl.2159/1.

18. Danuta Cesarska,
„Tydzień mistrza, nauczyciela
i wychowawcy młodzieży”,
1971, nr inw. Pl.2638/1.

DZIEŃ

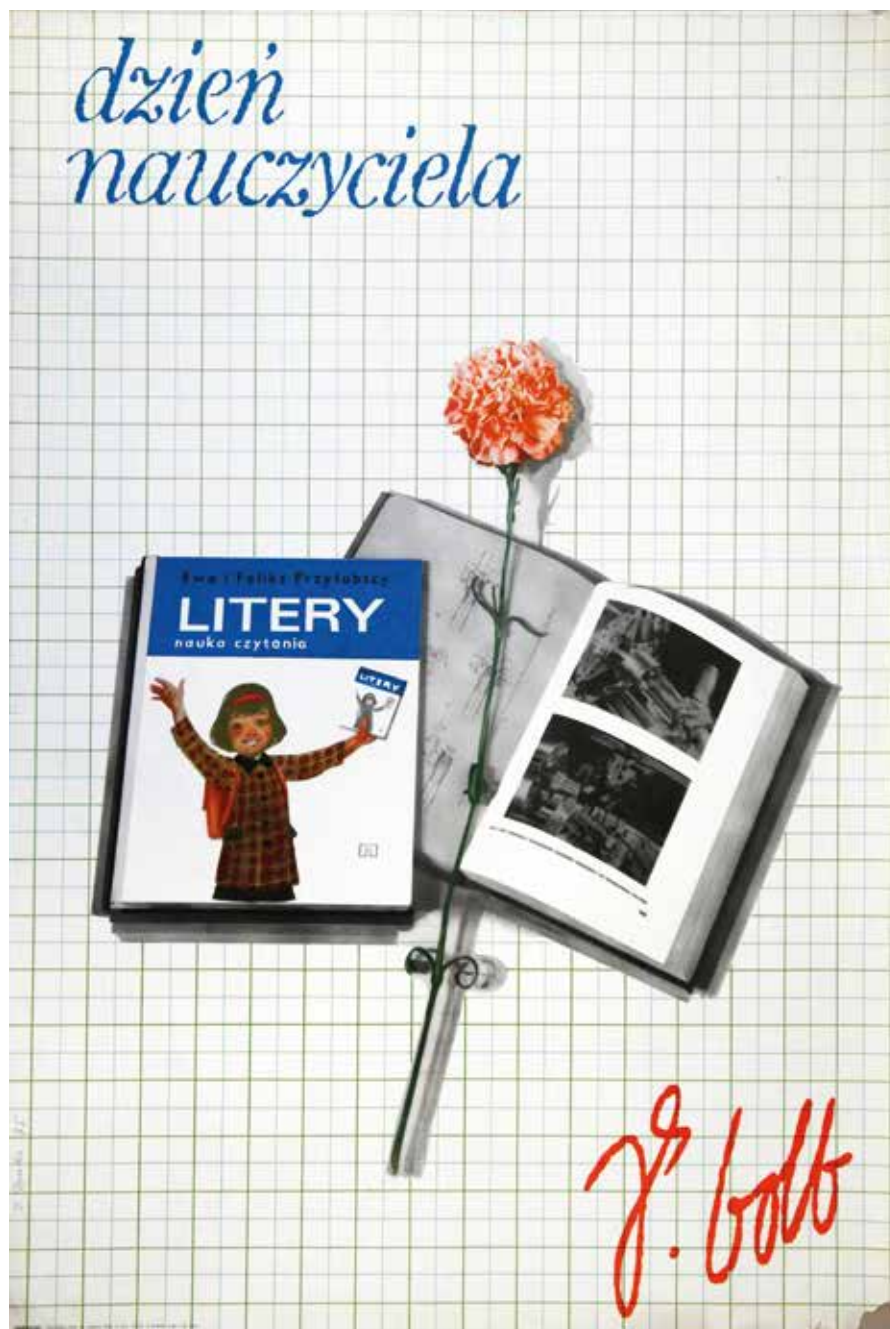
Nauczyciela

19. Mieczysław Szostak,
„Dzień Nauczyciela”,
1971, nr inw. Pl.2656/1.

20. Danuta Cesarska,
„Plebiscyt na najlepszego nauczyciela
– wychowawcę młodzieży”,
1975, nr inw. Pl.3461/1.

21. Józef Dynda (autor plakatu),
St. Łopatka (autor fotografii),
„Dzień Nauczyciela”,
1975, nr inw. PI.5980.

22. Witold Mysłowicz,
„Weź udział w III Olimpiadzie
Wiedzy Technicznej”,
1976, nr inw. PI.3801/1.

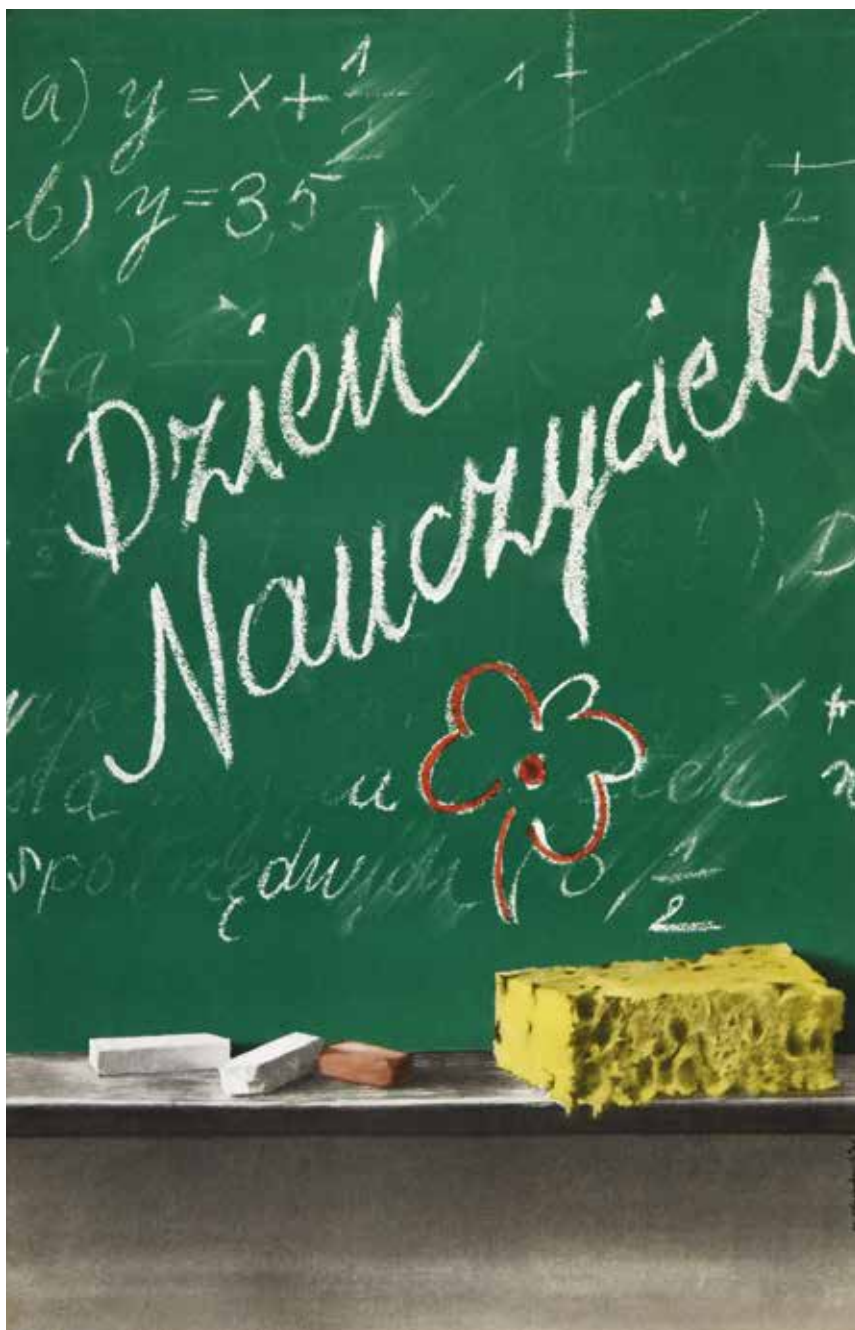

mistrz - nauczyciel wychowawca

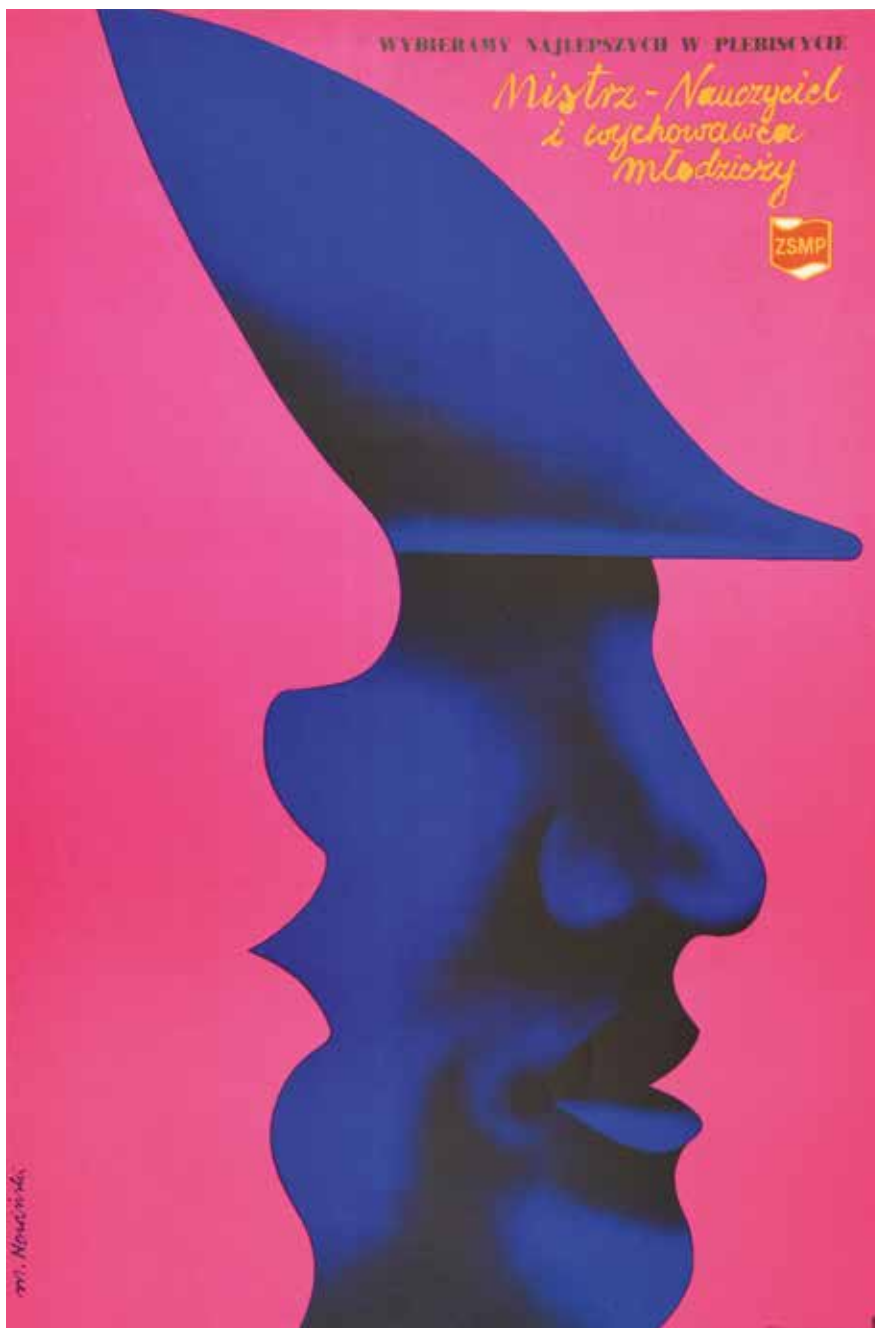
ZWIĄZEK
SOCJALISTYCZNEJ
MŁODZIEŻY
POLSKIEJ

23. Jan Kotarbiński,
„Mistrz: nauczyciel, wychowawca”,
1976, nr inw. Pl.3980/1.

24. Stanisław Kulczykowski,
„Dzień Nauczyciela”,
1976, nr inw. PI.5974.

25. Marek Nowiński,
„Wybieramy najlepszych w plebiscycie.
Mistrz-Nauczyciel i wychowawca młodzieży,”
1978, nr inw. PL.4248/1.

26. Władysław Pluta,
„Dzień Nauczyciela”,
1978, nr inw. Pl.5979.

WSPÓLZAWODNICTWO W NAUCE I PRACY SPOŁECZNEJ

WZOROWY UCZEŃ I AKTYWISTA

NAUKA

PRACA

PRACA
SPOŁ.

Z. Osakowski 77

ZSMP

27. Zdzisław Osakowski,
„Wzorowy uczeń i aktywista”,
1979, nr inw. Pl.4857.

28. Władysław Pluta,
„Dzień Nauczyciela”,
1980, nr inw. PL.5975.

29. Władysław Pluta (autor plakatu),
Krzysztof Kupczyk (autor fotografii),
„Dzień Nauczyciela”,
1980, nr inw. Pl.5981/1.

3

3

NAUCZYCIELE I WYCHOWAWCY!

Zadokumentujcie swój akces do
wysiłku nad moralną odbudową
człowieka, głosując na listę
Bloku Demokratycznego

3

STRONNICTWO DEMOKRATYCZNE 3

Miejskie Zakłady Graficzne w Gdańsku. Wz.60 --1009. W-04848

30. „Nauczyciele i wychowawcy! Zadokumentujcie swój akces do wysiłku nad moralną odbudową człowieka, głosując na listę Bloku Demokratycznego; Stronnictwo Demokratyczne”, 1947, nr inw. U.1562/1.

31. A. Zarzycka (opracowanie graficzne), W. Gruszecki (opracowanie tekstu),
 H. Kuligowska (redaktor), Z. Małek, K. Małek, J. Mokrzycka (autorzy fotografii),
 „Nasz największy skarb — fotogazeta”,
 1954, nr inw. U.4900.

SPIS OBIEKTÓW W KATALOGU

Wszystkie obiekty prezentowane
na wystawie pochodzą ze zbiorów
Muzeum Niepodległości w Warszawie

Wykaz skrótów:

DN – Drukarnia Narodowa

DSP – Dom Słowa Polskiego

KAW – Krajowa Agencja Wydawnicza

PZGraf. / PZG – Państwowe Zakłady Graficzne

RSW – Robotnicza Spółdzielnia Wydawnicza

STŁ. – Stołeczne Zakłady Graficzne

WAG – Wydawnictwo Artystyczno-Graficzne

ZMP – Związek Młodzieży Polskiej

ZMS – Związek Młodzieży Socjalistycznej

ZSMP – Związek Socjalistycznej Młodzieży Polskiej

1. Autor nieznany, *Młodzi! Szkołę, pracę zapewni nam Blok Demokratyczny lista nr 3*, Główny Komitet Wyborczy Bloku Stronnictw Demokratycznych (wydawca i nakładca), Drukarnia Św. Wojciecha w Poznaniu, Poznań, 1946, papier, rotograwiura, 75 x 56 cm, nr inw. Pl.1086/I.
2. R. Dudek, S. Nargiełło, *I Ogólnopolskie Igrzyska Młodzieży Szkolnej*, Państwowe Liceum Poligraficzne (projekt i wykonanie), Warszawa, 1949, papier, offset, 69 x 49 cm, nr inw. Pl.6109.
3. Autor nieznany, *Szkoły górnicze - kuźnia nowych kadr, realizatorów 6-latki*, RSW „Prasa”, Katowice, 1951, papier, offset, 85,5 x 61 cm, nr inw. Pl.411.
4. Alicja Laurman-Waszewska, *Każde dziecko posiada własny komplet podręczników szkolnych*, WAG, RSW „Prasa”, Zakłady Graficzne DSP, Warszawa, 1952, papier, offset, 85,5 x 58 cm, nr inw. Pl.794.
5. Konstancy Maria Sopoćko, Ryszard Sidorowski, *Dni Oświaty, Książki i Prasy*, WAG, RSW „Prasa”, Drukarnia im. Rewolucji Październikowej w Warszawie, 1952, papier, offset, 100 x 70 cm, nr inw. Pl.1051.
6. Piotr Łabużek (pseud. Baro), *Jestem obywatelem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Mam prawo do nauki*, WAG, RSW „Prasa”, Zakłady Graficzne DSP, Warszawa, 1952, papier, offset, 100 x 71,5 cm, nr inw. Pl.1065/I.

7. Zbigniew Rychlicki, *Książka naszą radością*, WAG, RSW „Prasa”, Dom Książki, Warszawa, 1952, papier, rotograwiura, 97,5 x 69,5 cm, nr inw. Pl.1067/I.
8. Autor nieznany, *My też, plan wykonamy!* (projekt plakatu), Polska, 1952, papier, karton, tempera, 100 x 70 cm, nr inw. PIO.144.
9. Stefan Samborski, *Zdobędziesz piękny zawód w Zasadniczej Szkole Zawodowej*, WAG, RSW „Prasa”, Zakłady Graficzne DSP, Warszawa, 1953, papier, offset, 99 x 67,5 cm, nr inw. Pl.493/I.
10. Tadeusz Gronowski, *Szkoła TPD przyjmuje zapisy*, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci (wydawca i nakładca), Drukarnia im. Rewolucji Październikowej, Warszawa, 1953, papier, offset, 100 x 70 cm, nr inw. Pl.498/I.
11. Wiktor Górka, *Przez szkołę zawodową na wielkie budowle socjalizmu*, WAG, RSW „Prasa”, Zakłady Graficzne DSP, Warszawa, 1953, papier, offset, 85,5 x 60,5 cm, nr inw. Pl.687/I.
12. Ignacy Witz, *Dobrej sławie zetempowca szkodzi taki dwójek łowca*, WAG, RSW „Prasa”, ZMP, STŁ. 4, Warszawa, 1954, papier, offset, 70 x 50 cm, nr inw. Pl.120.
13. Jan Słomczyński, *...do bani z tą powagą!!*, WAG, RSW „Prasa”, STŁ. 4, Warszawa, 1956, papier, offset, 69 x 48 cm, nr inw. Pl.184/I.

14. Hubert Hilscher (autor plakatu), Irena Jarosińska (autor fotografii), *1000 szkół na tysiąclecie*, WAG, RSW „Prasa”, Drukarnia im. Rewolucji Październikowej w Warszawie, 1958, papier, offset, 98 x 66,5 cm, nr inw. Pl.620/I.
15. Tadeusz Gronowski, *Na tysiąclecie twój udział da Polsce 1000 szkół*, WAG, RSW „Prasa”, Wojskowe Zakłady Graficzne w Warszawie, 1958, papier, offset, 100 x 70 cm, nr inw. Pl.907.
16. Jerzy Srokowski, *Polska krajem ludzi kształcących się. Dni Oświaty Książki i Prasy. 3-17 maj 1959*, WAG, RSW „Prasa”, STŁ 4, Warszawa, 1959, papier, offset, 97,5 x 67,5 cm, nr inw. Pl.633.
17. Autor nieznany, *IV Ogólnopolskie Igrzyska Młodzieży Szkolnej*, TP Warszawa (?), 1969, papier, offset, 67,2 x 47,3 cm, nr inw. Pl.2159/I.
18. Danuta Cesarska, *Tydzień mistrza, nauczyciela i wychowawcy młodzieży*, ZMS, WAG, PZGraf. RSW „Prasa”, Łódź, 1971, papier, offset, 68,5 x 48 cm, nr inw. Pl.2638/I.
19. Mieczysław Szostak, *Dzień Nauczyciela*, WAG, DN Kraków, 1971, papier, offset, 98 x 68 cm, nr inw. Pl.2656/I.
20. Danuta Cesarska, *Plebiscyt na najlepszego nauczyciela – wychowawcę młodzieży*, ZMS, KAW, WAG, Warszawa, 1975, papier, offset, 92 x 66,5 cm, nr inw. Pl.3461/I.

21. Józef Dynda (autor plakatu), St. Łopatka (autor fotografii), *Dzień Nauczyciela*, KAW Kraków, 1975, papier, offset, 97 x 67 cm, nr inw. PI.5980.
22. Witold Mysyrowicz, *Weź udział w III Olimpiadzie Wiedzy Technicznej*, KAW Warszawa, PZG Bydgoszcz, 1976, papier, offset, 54,5 x 41 cm, nr inw. PI.3801/I.
23. Jan Kotarbiński, *Mistrz: nauczyciel, wychowawca*, KAW, RSW „Prasa-Książka-Ruch”, PZGraf. Łódź, 1976, papier, offset, 84 x 58 cm, nr inw. PI.3980/I.
24. Stanisław Kulczykowski, *Dzień Nauczyciela*, KAW Kraków, 1976, papier, offset, 98 x 63 cm, nr inw. PI.5974.
25. Marek Nowiński, *Wybieramy najlepszych w plebiscycie. Mistrz-Nauczyciel i wychowawca młodzieży*, ZSMP, PZG Bydgoszcz, 1978, papier, offset, 83 x 58 cm, nr inw. PI.4248/I.
26. Władysław Pluta, *Dzień Nauczyciela*, KAW, DN, Kraków, 1978, papier, offset, 98 x 67 cm, nr inw. PI.5979.
27. Zdzisław Osakowski, *Wzorowy uczeń i aktywista*, KAW, PZGraf. Łódź, 1979, 81 x 59 cm, papier, offset, nr inw. PI.4857.
28. Władysław Pluta, *Dzień Nauczyciela*, KAW, DN Kraków, 1980, 97 x 66 cm, papier, offset, nr inw. PI.5975.

29. Władysław Pluta (autor plakatu), Krzysztof Kupczyk (autor fotografii), *Dzień Nauczyciela*, KAW, DN Kraków, 1980, 98 x 67 cm, papier, offset, nr inw. PI.5981/I.
30. *Nauczyciele i wychowawcy! Zadokumentujcie swój akces do wysiłku nad moralną odbudową człowieka, głosząc na listę Bloku Demokratycznego; Stronnictwo Demokratyczne – afisz wyborczy*, Miejskie Zakłady Graficzne w Gdańsku, 1947, papier, druk, 22 x 30 cm, nr inw. U.1562/I.
31. A. Zarzycka (opracowanie graficzne), W. Gruszecki (opracowanie tekstu), H. Kuligowska (redaktor), Z. Małek, K. Małek, J. Mokrzycka (autorzy fotografii), *Nasz największy skarb – fotogazeta*, Zakłady Włókiendrukowe i Introligatorskie RSW „Prasa”, Warszawa, 1954, papier, rotograviura, 71 x 100 cm, nr inw. U.4900.
32. Janusz Kobiela (redaktor), Henryk Ciok (redaktor techniczny), CAF (foto), *Uczmy się języka rosyjskiego – fotogazeta WAG nr 22 Rok II, czerwiec 1956*, Zakłady Włókiendrukowe i Introligatorskie RSW „Prasa”, Warszawa, 1956, papier, rotograviura, 71 x 100 cm, nr inw. U.4933.

WYSTAWY W GALERII PLAKATU MUZEUM NIEPODLEGŁOŚCI

1. „Socjalizm twórca - Wspólnotę twórca. Polski plakat socrealistyczny”. Ze zbiorów Muzeum Niepodległości. Kuratorka Anetta Stachoń (Muzeum St. Fischera w Bochni – 10 listopada 2011 -15 stycznia 2022; Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej 26 marca – 10 kwietnia 2022).
2. „Święta państwowe w plakacie”. Ze zbiorów Muzeum Niepodległości. Kuratorzy Jan Engelgard, Krzysztof Mordyński, Tadeusz Skoczek (Pałac Przebendowskich/Radziwiłłów 11 listopada 2011 – 31 lutego 2012; Muzeum Papiernictwa w Dusznikach Zdroju 26 kwietnia do 20 czerwca 2013).
3. „Polski plakat marynistyczny”. Kolekcja Muzeum Niepodległości. Kurator Andrzej Kotecki (22 – 30 marca 2013).
4. „Powrót nad Odrę i Bałtyk. Ziemie odzyskane w plakacie”. Kolekcja Muzeum Niepodległości. Kuratorzy Jan Engelgard, Andrzej Kotecki, Tadeusz Skoczek (4 maja – 13 lipca 2015; wiele prezentacji na terenie całej Polski w latach 2016–2023).
5. „Wiktor Górka. Dni morza”. Plakat z kolekcji Muzeum Niepodległości. Prezentacja w ramach cyklu Galeria Jednego Obiektu. Kurator Andrzej Kotecki (15 czerwca 1- 4 lipca 2018).
6. „Dziedzictwo kultury w plakacie. Z kolekcji Muzeum Niepodległości”. Kurator Andrzej Kotecki. Galeria Plakatu w X Pawilonie Cytadeli Warszawskiej (24 marca – 15 kwietnia 2021).

7. „Vivat Maj. 3 Maj. Znaczenie Konstytucji”. Wystawa edukacyjna oraz lekcja muzealna on line. Kurator Michał Rybak (Muzeum Niepodległości 4 maja 2021).
8. „Vivat Konstytucja. 25 lat uchwalenie Konstytucji RP”. Kuratorka wystawy Halina Murawska (Galeria Plakatu 12 maja – 30 czerwca 2022).
9. „Dla szczęśliwej przyszłości naszych dzieci. Motyw dziecka w polskim plakacie i drukach propagandowych w latach 1945–1956”. Galeria Plakatu 23 maja – 31 lipca 2022.
10. „Szalom. Judaika w zbiorach Muzeum Niepodległości”. Pałac Przebendowskich/Radziwiłłów 8 kwietnia – 5 maja 2022; Galeria „W-Z” 19–24 kwietnia 2023.
11. „Witaj szkoło. Plakaty na rozpoczęcie nowego roku”. Galeria Plakatu (1–28 września 2022; Pałac Przebendowskich/Radziwiłłów (1–31 marca 2023), Radzymin (1 września 2023).

SPIS TREŚCI

Tadeusz Skoczek

**WITAJ SZKOŁO. PLAKATY ZE ZBIORÓW MUZEUM
NIEPODLEGŁOŚCI... ————— 5**

Beata Michalec

**WITAJ SZKOŁO! PLAKATY DOTYCZĄCE ROZPOCZĘCIA
ROKU SZKOLNEGO W OKRESIE PRL ————— 7**

KATALOG ————— 19

SPIS OBIEKTÓW W KATALOGU ————— 51

WYSTAWY W GALERII PLAKATU MN ————— 57

Wydawnictwo edukacyjne towarzyszące wystawom plakatów

Recenzje naukowe:

Prof. dr hab. Marian Marek Drozdowski

Dr Janusz Gmitruk

Koordinacja pracy redakcyjnej

Małgorzata Karolina Piekarska

Promocja

Dorota Panowek

Edukacja

Lech Marchlewski

Redakcja techniczna

Piotr Maroński

Projekt graficzny

Natalia Roszkowska

Realizacja poligraficzna

Realhe.ro Konrad Fedorczyk

Nakład 200 egz.